

POSTANOWIENIE

Dnia 3 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa P. H.

przeciwko D. U.

o ustalenie istnienia stosunku pracy i zapłatę

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 3 kwietnia 2019 r.,

wniosku Sądu Rejonowego w K. z dnia 7 lutego 2019 r., sygn. akt IV P [...],

o oznaczenie sądu miejscowo właściwego do rozpoznania sprawy

**oznacza jako właściwy miejscowo do rozpoznania sprawy z
powództwa P. H. przeciwko D. U. Sąd Rejonowy w K.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 7 lutego 2019 r. zwrócił się do Sądu Najwyższego o oznaczenie sądu miejscowo właściwego do rozpoznania sprawy z powództwa P. H. przeciwko pozwanemu D. U.

Uzasadniając zastosowanie w niniejszej sprawie art. 45 k.p.c., Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 461 § 1 k.p.c. powództwo w sprawach z zakresu prawa pracy może być wytoczone bądź przed sąd właściwości ogólnej pozwanego, bądź przed sąd, w którego okręgu praca jest, była lub miała być wykonywana, bądź też przed sąd, w którego okręgu znajduje się zakład pracy.

W niniejszej sprawie pozwany mieszka w Danii, a w Polsce nie ma żadnej jednostki organizacyjnej. Praca, będąca źródłem roszczenia, miała być i była wykonywana na terenie Danii. W związku z tym w sprawie nie ma możliwości ustalenia właściwości miejscowej sądu polskiego po myśli art. 461 § 1 k.p.c. Z art. 45 k.p.c. wynika, że jeżeli w myśl przepisów Kodeksu nie można na podstawie okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, Sąd Najwyższy na posiedzeniu niejawnym oznaczy sąd, przed który należy wytoczyć powództwo. Przepis ten znajduje zastosowanie już na tym etapie postępowania bez konieczności rozważania kwestii jurysdykcji krajowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 45 k.p.c., jeżeli w myśl przepisów Kodeksu nie można na podstawie okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, Sąd Najwyższy na posiedzeniu niejawnym oznaczy sąd, przed który należy wytoczyć powództwo.

W wcześniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtował się pogląd, zgodnie z którym oznaczenie w trybie art. 45 k.p.c. sądu miejscowo właściwego do rozpoznania sprawy może nastąpić jedynie wówczas, gdy dla danej sprawy istnieje jurysdykcja krajowa i droga sądowa (por. między innymi postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 1 marca 1982 r., IV Co 2/82, OSNCP 1982 nr 10, poz. 149; z dnia 14. lutego 1985 r., II CO 13/85, OSNCP 1985 nr 12, poz. 196; z dnia 6 września 2000 r., II CO 8/00, LEX nr 52552; z dnia 28 stycznia 2004 r., IV CO 1/04, niepublikowane). Pogląd ten stracił jednakże aktualność i obecnie judykatura, między innymi, ze względu na obowiązujący porządek konstytucyjny, zajmuje stanowisko odmienne. Trafnie podkreślono bowiem w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z 29 października 2010 r., IV CSK 465/09 (OSNC 2011 nr 2, poz. 22), że skoro założeniem organizacji sądownictwa jest podział pracy między sądami, to - jak trafnie wyjaśniono w najnowszym piśmiennictwie - istnienie w sprawie jurysdykcji krajowej nie powinno być przedmiotem oceny dowolnego sądu, lecz sądu właściwego. Poza tym gdyby nawet Sąd Najwyższy był zobowiązany do zbadania jurysdykcji krajowej przed oznaczeniem sądu właściwego, wynik tego badania nie mógłby być wiążący dla sądu wskazanego jako właściwy, sąd ten

bowiem ma obowiązek samodzielnego zbadania wszystkich bezwzględnych przesłanek procesowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia z dnia 14 października 2011 r., I CO 49/11, LEX nr 964452). W związku z tym należy przyjąć, iż istnienie w sprawie jurysdykcji krajowej powinno być przedmiotem oceny sądu właściwego, choćby był to sąd oznaczony przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 45 k.p.c. (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2013 r., III SO 5/13, OSNP 2014 nr 6, poz. 94).

Zakresem art. 45 k.p.c. objęte są sytuacje, gdy niemożliwe jest ustalenie właściwości ogólnej w sprawach regulowanych przepisami Kodeksu postępowania cywilnego o tej właściwości, właściwości ogólnej i przemiennej w sprawach należących do właściwości przemiennej oraz właściwości wyłącznej w tych sprawach, które poddane są właściwości wyłącznej. Niemożność ustalenia sądu właściwego zachodzi, gdy nie można ustalić okoliczności wyznaczającej właściwość, bądź gdy w konkretnej sytuacji brak jest takiej okoliczności, np. pozwana osoba fizyczna nie ma i nigdy nie miała w Polsce miejsca zamieszkania i nie ma w Polsce miejsca pobytu albo żadnego z tych miejsc nie można ustalić (gdy sprawa należy do właściwości ogólnej). Sąd Rejonowy stwierdził, że taka sytuacja występuje w niniejszej sprawie, albowiem pozwany mieszka w Danii, w Polsce pozwany nie ma żadnej jednostki organizacyjnej, zaś praca będąca źródłem roszczenia miała być i była wykonywana także na terenie Danii, co powoduje niemożność ustalenia właściwości miejscowej sądu polskiego na podstawie art. 461 § 1 k.p.c., określającego tę właściwość w sprawach z zakresu prawa pracy. Zachodzi zatem konieczność oznaczenia sądu właściwego miejscowo po myśli art. 45 k.p.c., bez rozważania na tym etapie postępowania kwestii jurysdykcji krajowej. Regulacje określające jurysdykcję krajową podlegać bowiem będą badaniu w ramach oceny wszystkich bezwzględnych przesłanek procesowych.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 45 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji, oznaczając jako właściwy Sąd Rejonowy w K. z uwagi na miejsce zamieszkania powoda dochodzącego roszczeń ze stosunku pracy w obszarze właściwości tego Sądu.